

Kouluttajat:

Mari Pantsar

Dosentti, Partneri
Kari & Pantsar Co.

Amanda Pasanen

Filosofian maisteri,
Johtava asiantuntija
Kari & Pantsar Co.

Vihreä siirtymä

& DNSH-periaate ja lupakäsittelyiden etusijamenettely

25.1.2024

Mari Pantsar

Kari &
Pantsar Co.

Esityksen sisältö

1. Ekologinen kestävyyskriisi: ilmasto, luonto ja luonnonvarojen käyttö
2. Ilmastokriisi ja Suomen ilmastopolitiikan tilannekuva
3. Mitä on vihreä siirtymä?
4. Do No Significant Harm -periaate
5. Vihreän siirtymän hankkeiden etusijamenettely lupakäsittelyssä

Nykytoimilla kohti
2,7 astetta

Peruuttamattomia
muutoksia

Globaalit päästöt
kasvavat

Negatiivisille
päästöille ei ole
tavoitteita

Ilmastonmuutos
kiihtyy

Luonnon
monimuotoisuus
köyhtyy

Miljoona eliölajia
vaarassa kuolla
sukupuuttoon

Kuudes
sukupuuttoaalto

Joka 9. eliölaji on
uhanalainen

Elämänverkko
ohenee

Ilmastonmuutos ja luontokato kulkevat käsi kädessä ja ne on ratkaistava yhdessä.

Jos yritetään ratkaista vain toinen, epäonnistutaan molemmissa.

Ratkaisut ovat jo olemassa!

1. Energian säästö.

2. Päästöjen alasajo, hiilinielujen vahvistaminen ja hiilidioksidin poisto teknisin keinoin.

3. Kulutuskäyttäytymisen muutos.

4. Kiertotalous.

5. Luonnonsuojelu ja luonnon monimuotoisuutta tukevat toimintatavat ihmisen käyttämillä alueilla.

JOHDANTO: MITÄ ON KIERTOTALOUS?

LINEAARITALOUS

KIERTOTALOUS

Kestävä tuotesuunnittelu

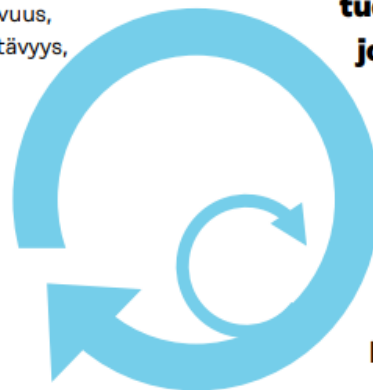
(uusiutuvuus, korjattavuus,
modulaarisuus, päivitettävyyys,
kierrätettävyyys)

Kierrätetyt ja uusiutuvat raaka-aineet

**Takaisinotto,
kierrätys,
jalostusarvon
nosto**

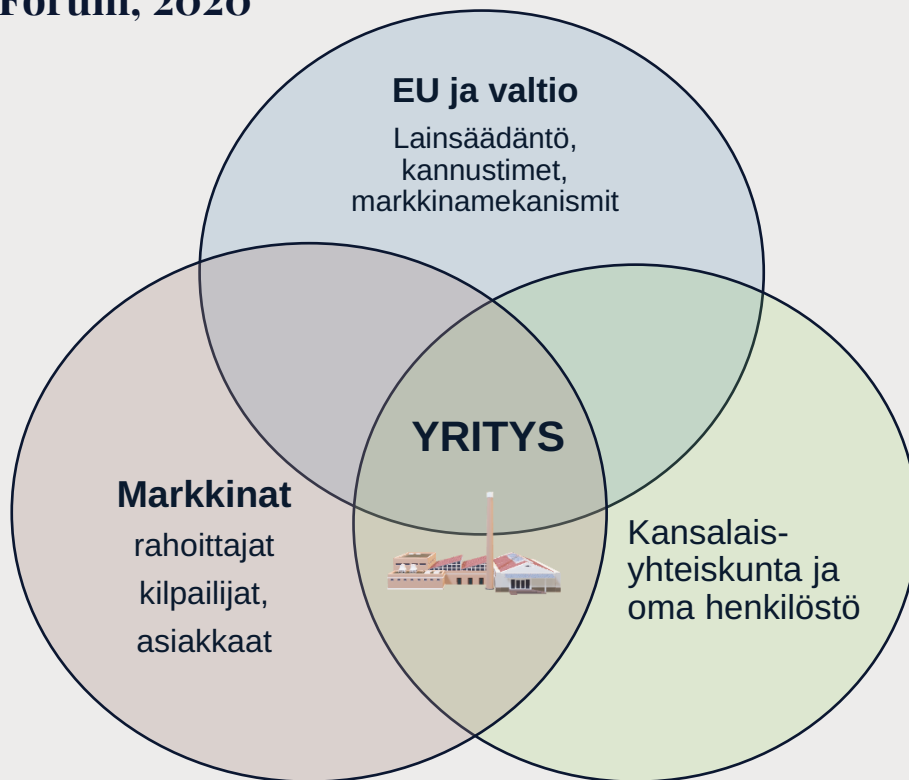
**Energiatehokkaat
tuotantoprosessit,
jotka eivät tuota
jätettä**

**Käyttöiän
pidennys,
uudelleenkäyttö,
korjaus**

”Nykyisen kaltainen liiketoiminta on tullut tiensä päähän”

World Economic Forum, 2020

Ilmastokriisi ja Suomen ilmastopolitiikan tilannekuva

Petteri Orpon hallitusohjelma:

Suomi vaikuttaa ilmastoon ennen kaikkea tehokkailla päästövähennystoimilla, kasvattamalla hiilinieluja ja innovatiivisilla puhtailla ratkaisuilla, joiden käyttö ja vienti syrjäyttävät saastuttaviin energialähteisiin ja raaka-aineisiin perustuvia ratkaisuja sekä Suomessa että muissa maissa.

Petteri Orpon hallitusohjelma:

Hallitus edistää yhdessä elinkeinoelämän kanssa ilmastokädenjäljen laskentamallin luomista. Kartoitetaan sen potentiaali sekä asetetaan suomalaisen viennin ilmastokädenjäljen kasvulle tavoitteet, joita seurataan hiilijalanjäljen rinnalla. Pyritään saamaan kädenjälkimalli myös EU-lainsäädäntöön jalanjälkimenetelmän rinnalle.

Suomi hiilineutraaliksi vihreän siirtymän avulla

- Suomen tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2035, mikä tarkoittaa sitä, että hiilipäästöjen (esimerkiksi fossiilisten polttoaineiden poltosta) ja hiilinielujen (hiiltä sitovien metsien ja kasvillisuuden) on oltava tasapainossa.
- Ilmaston lämpenemistä aiheuttavista kasvihuonekaasuista noin 80 prosenttia on peräisin energian tuotannosta ja kulutuksesta liikenne mukaan lukien. Tästä syystä juuri energiakysymykset ovat vahvasti ilmastotyön keskiössä.

Vihreä siirtymä

Vihreä siirtymä

= siirtymä pois fossiilisiin polttoaineisiin ja luonnonvarojen ylikulutukseen pohjaavasta yhteiskunnasta ja taloudesta.

- Siirtymässä olennaista on talous joka pohjaa vähähiilisiin ratkaisuihin energiankäytössä (kuten uusiutuvaan energiaan) sekä kiertotalouteen.
- Yrityksissä, teollisuudessa tai vaikkapa kunnassa vihreä siirtymä voi tarkoittaa esimerkiksi investointeja puhtaaseen energiantuotantoon, kiertotalousratkaisuihin ja vetyteknologiaan, ja erilaisten uusien palveluiden ja toimintamallien käyttöönottoa. Eri toimialojen laatimat vähähiilitiekartat ja kestävyysstrategiat ovat tärkeä osa kokonaisuutta.

Vihreän siirtymän kannalta keskeiset murrokset

- **Energiajärjestelmän murros**
- Yhdyskuntien ja liikennejärjestelmän murros
- Ruokajärjestelmän murros
- Teollisuuden murros
- Luontopohjaiset ratkaisut ja luonnon monimuotoisuuden murros
- Yksityisen kulutuksen murros
- Julkisen sektorin murros
- Työelämän ja osaamisen murros

Miksi vihreää siirtymää tarvitaan?

Suomalaiset kuluttavat oman osuutensa maapallon luonnonvaroista loppuun jo maaliskuun lopussa. eivätkä ilmastotoimemme ole linjassa Pariisin sopimuksen ilmastotavoitteen kanssa.

Meidän kulutustamme kattamaan tarvittaisiin jopa neljä maapalloa!

Country Trends

Select Country or Region:

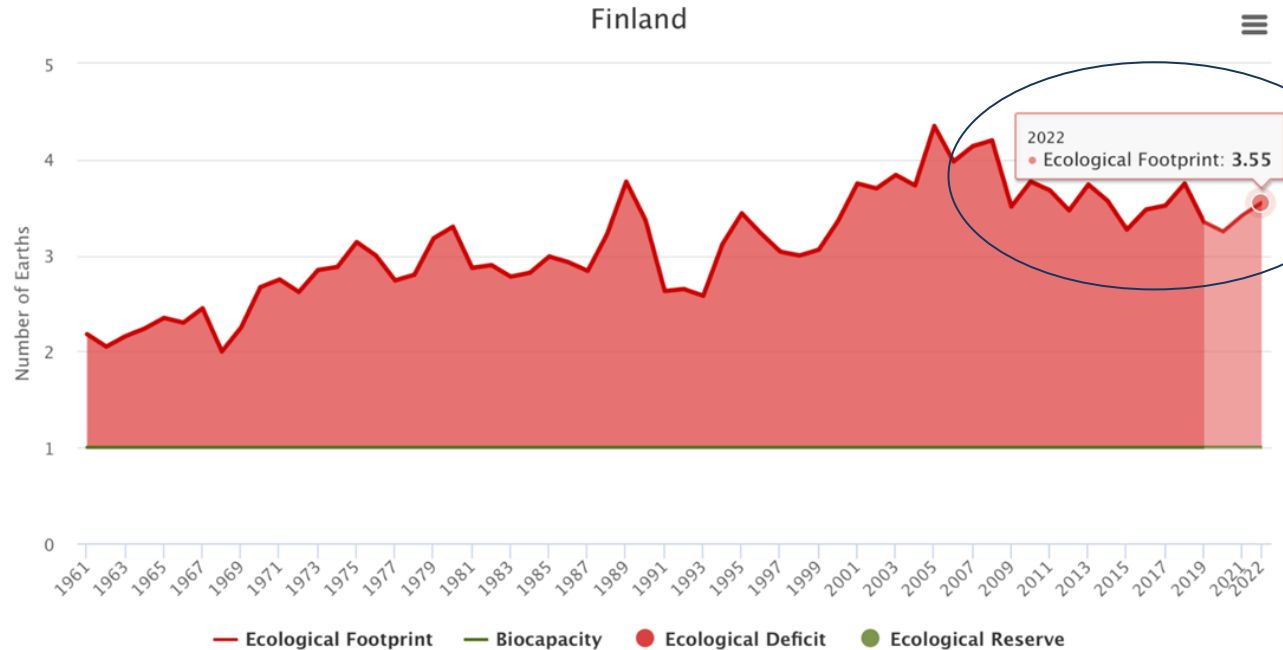
Finland

Select Type:

- Ecological Footprint vs Biocapacity (gha per person)
- Ecological Footprint vs Biocapacity (gha)
- Ecological Footprint (Number of Earths)

Download Data

Show Page Hints

Lähde: Global Footprint network (<https://www.footprintnetwork.org/>)

Vihreä siirtymä

Ekologisesti kestävä talous
ja kasvu

Päämääränä ilmasto- ja
ympäristökriisien
lieventäminen

Tukeva lainsäädäntö;
kannusteita ja tukia

Luonnonvarojen kestävä
käyttö

Toimialojen laatimat
vähähiilitiekartat ja
kestävyysstrategiat

Yhteiskunnallisen
muutoksen ajuri

Ajatusmallien muutos ja
kulutustottumusten
kyseenalaistaminen

Irtautuminen fossiilisista
polttoaineista

Suomessa investoidaan kovaa vauhtia vihreän siirtymän ilmastotoimiin

Vihreän siirtymän **investointiaikeet nousseet yli 200 miljardiin euroon** (Elinkeinoelämän keskusliitto 12.10.2023)

Suomen ilmastotavoitteiden saavuttaminen tarkoittaisi 242 miljardin euron lisäinvestointeja vuosina 2020 – 2050, eli **vuositasolla puhutaan 8 miljardin euron lisäinvestoinneista**. Investointien toteuttaminen kasvattaisi Suomen bruttokansantuotetta yli 5 prosentilla ja voisi luoda n. 82.000 uutta työpaikkaa. (Boston Consulting Group)

Globaalisti vähäpäästöisten ratkaisujen kysynnän ennakoidaan kasvavan huomattavasti vihreän siirtymän ajamana

- EU:n ilmastotavoitteiden saavuttaminen vaatii samansuuntaista kehitystä kuin edellä on kuvattu Suomen osalta: fossiilisista polttoaineista tulee päästä nopeasti eroon sähköntuotannossa, liikenteessä, lämmityksessä ja teollisuudessa.
- Kansainvälisen energiajärjestö IEA:n arvioiden mukaan pelkästään energiasektorille tarvittaisiin vuoteen 2030 mennessä vuosittain 4.000 miljardin dollarin investoinnit, mikä on kolminkertaisesti verrattuna nykytasoon. Keskeisessä roolissa on fossiilisten polttoaineiden korvaaminen päästöttömillä vaihtoehdoilla (pääasiassa aurinko- ja tuulivoimalla), sekä liikenteen sähköistyminen ja energiatehokkuuden parannukset.

Mikä etusijamenettely lupakäsittelyssä?

Vihreän siirtymän kannalta tärkeille investointihankkeille annetaan väliaikainen etusija aluehallintovirastojen lupakäsittelyssä vuosina 2023–2026 ja hallintotuomioistuimissa vuosina 2023–2028. Lupakäsittelyjä nopeutetaan, jotta vihreän siirtymän investointeja saadaan nopeutettua.

Lupakäsittelyssä etusija annetaan sellaisille uusiutuvan energian, vähähiilisen vedynvalmistuksen, teollisuuden sähköistämisen, hiilidioksidin talteenoton ja hyödyntämisen sekä akkuteollisuuden tietyille hankkeille, jotka ottavat huomioon ei merkittävää haittaa -periaatteen.

Etusijahankkeina voidaan käsitellä:

1. **energiatuotantolaitosta**, joka tuottaa energiaa uusiutuvalla energialla, sekä **merituulivoimalaa** ja siihen liittyviä vesitaloushankkeita.
2. **uusiutuvaan energiaan tai sähköistämiseen perustuvia** fossiilisten polttoaineiden tai raaka-aineiden käyttöä korvaavia teollisuuden hankkeita.
3. **vedyn valmistusta ja hyödyntämistä**, lukuun ottamatta vedyn valmistusta fossiilisista polttoaineista.
4. **hiilidioksidin talteenottoa, hyödyntämistä ja varastointia.**
5. **akkutehdasta ja akkumateriaalien valmistusta, talteenottoa ja uudelleenkäyttöä.**
6. toimintojen muodostamaa kokonaisuutta koskeva hakemus, jos luvan tarve olennaisilta osin perustuu 1-5 kohdassa tarkoitettuun toimintoon.

Mikä on ei merkittävää haittaa -periaate? (Do No Significant Harm DNSH)

= silloin kun päästöjä vähennetään, ei tulisi aiheuttaa haittaa toisille ympäristötavoitteille.

DNSH-arvioinnin periaatteet

DNSH-arvioinnissa varmistetaan, ettei elpymis- ja palautumistukivälineestä rahoitettava hanke aiheuta haittaa seuraaville ympäristötavoitteille:

- ilmastonmuutoksen hillintä
- ilmastonmuutokseen sopeutuminen
- vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojelu
- siirtyminen kiertotalouteen
- ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen
- biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelu ja ennallistaminen

DNSH-selvitys

DNSH-selvityksessä hakija vastaa kutakin kuutta ympäristötavoitetta koskeviin arviointikysymyksiin lyhyin perusteluin. Arviointikysymykset on laadittu helpottamaan selvityksen laadintaa ja varmistamaan mahdollisimman joutuisa ja yhtenäinen soveltamiskäytäntö.

→ **Myös useat yksityiset rahoittajat edellyttävät sijoituskohteiltaan DNSH-kriteerien mukaisia arviointeja osana kohteiden EU:n taksonomian mukaisuuden osoittamista!**

5) Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen	Johtaako hanke päästöjen lisääntymisen tai maankäytön muutoksen välityksellä ympäristön (maa, vesi, ilman laatu) tilan todennäköisesti merkittävästi heikentymiseen?	a) Lisääkö hanke ympäristön kemikaalisoitumista? b) Aiheutuuko hankkeesta merkittäviä haitallisten tai vaarallisten aineiden päästöjä? c) Voivatko ympäristöriskit lisääntyä? d) Jokin muu haitallinen vaikutus?	Mikäli lupaa haetaan toiminnoille, joille on osin jo voimassa oleva ympäristölupa ja/tai tehty ympäristövaiikutusten arviointi (YVA), voidaan hakemusaineistoja hyödyntää selvityksessä. Mikäli hakijalla on voimassa oleva ympäristölupa ja etusijaa haetaan merkityksiltään vähäisille täydennyksille tms., voidaan lähtökohtaisesti katsoa, että DNSH-kelpoisuus täyttyy tämän tavoitteen osalta.
6) Biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelu ja ennallistaminen	Heikentääkö hanke todennäköisesti merkittävästi biologista monimuotoisuutta tai vaikeuttaako se todennäköisesti merkittävästi ekosysteemien suojelua ja/tai ennallistamista?	a) Heikentääkö tai pirstooko hanke suojellun tai uhanalaisen luontotyypin esiintymiä tai heikentää niiden laatua? b) Pientääkö hanke suojellun tai uhanalaisen luontotyypin esiintymän kokoa tai luontotyypin esiintymisaluetta?	Mikäli lupaa haetaan toiminnoille, joille on osin jo voimassa oleva ympäristölupa ja/tai tehty ympäristövaiikutusten arviointi (YVA), voidaan hakemusaineistoja hyödyntää selvityksessä.

Pk-vastuullisuusbarometri 2023

- 89 % pk-sektorin työnantajista arvioi, että vastuullisuus on erittäin tai melko merkittävä asia oman liiketoiminnan kannalta.
- 79 % nosti vastuullisuuden merkittävimpien osa-alueiden joukkoon henkilöstön hyvinvoinnin, työturvallisuuden ja osaamisen kehittämisen. Korkealle sijoittui myös ympäristövastuu (ilmastonmuutos 43 %, luonnon monimuotoisuus ym. ympäristönsuojelu 25 %).
- Vastuullisuuden keskeisimpänä motiivina olivat yrityksen arvot (61 %), asiakkaiden vaatimukset (42 %), brändin rakentaminen (24 %) sekä yhteiskunnallinen ilmapiiri ja julkinen keskustelu (24 %).
- Vastuullisuuden merkittävimpänä haasteena korostuivat pk-yritysten rajalliset resurssit (69 %). Eniten apua yritykset odottavat vastuullisuusmittareiden kehittämiseen (50 %), vastuullisuusstrategian laadintaan (38 %) ja yritysraportointiin (37 %).

Mitä olisi hyvä jäädä mieleen tästä esityksestä?

1. Vihreä siirtymä on väistämätön jos halutaan varmistaa hyvä elämä myös tulevaisuudessa.
1. Vihreä siirtymä koskee kaikkia yhteiskuntien sektoreita, kukaan ei saa olla vapaamatkustaja.
1. Vihreässä siirtymässä on huomioitava myös luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen.
1. Vihreä siirtymä etenee jo, mutta vauhtia tarvitaan lisää.

Kiitos!

Mari Pantsar
mari@karipantsar.com
p. 050 3820755
www.karipantsar.com

Toinen Linja 1
00530 Helsinki
Y-tunnus 3352797-6

Ensimmäinen asiakkaamme on planeetta maa

Kari & Pantsar Co.